
Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komitetas

2016/0205(NLE)

6.12.2016

NUOMONĖS PROJEKTAS

Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto

pateiktas Tarptautinės prekybos komitetui

dėl Tarybos sprendimo dėl Kanados ir Europos Sąjungos bei jos valstybių narių išsamaus ekonomikos ir prekybos susitarimo (IEPS) sudarymo projekto (10975/2016 – C8-0438/2016 – 2016/0205(NLE))

Nuomonės referentas: Bart Staes

TRUMPAS PAGRINDIMAS

IEPS – ekonomikos susitarimas. Nors tam tikriems sektoriams jis gali atnešti daug ekonominės naudos, dėl laisvesnės didelių tarptautinių bendrovių, įskaitant Kanadoje įregistruotus verslo subjektus, konkurencijos kai kuriems rinkos dalyviams (pvz., MVI) jis gali kelti nemažai sunkumų. Kalbant apie darbo vietas, remiantis vienu tyrimų duomenimis, spėjama, kad sudarius IEPS naujų darbo vietų bus sukurta nedaug, kitais tyrimais ES prognozuojamos neigiamos tendencijos, taip pat kapitalo savininkams naudingas probleminis persikirstymo poveikis. Taigi, vadovaujantis vien ekonominiu ir su darbo vietomis susijusiu požiūriu, nuosprendis toli gražu nėra aiškus. Sveikatos ir aplinkos apsaugos aspektai gali gerokai nusverti rezultatą.

ES ir Kanada laikosi labai skirtingo požiūrio sveikatos ir aplinkos apsaugos, maisto saugos ir gyvūnų gerovės klausimais. Kanada, siekdama užginčyti ES ir valstybių narių teisės aktus, ėmėsi teisinių priemonių PPO (ginčai dėl GMO ir hormonų uždraudimo jautienos gaminiuose bei gaminiuose iš ruonių, netgi dėl asbesto). Kanada jau seniai iš esmės nepritaria REACH reglamentui, ES teisės aktams dėl pesticidų, taip pat jai pavyko sušvelninti JAV teisės aktus dėl kilmės šalies ženklavimo PPO (angl. COOL). Dėl prekybos daromo spaudimo Komisija vis dar leidžia naudoti GMO, nors ES plačiai paplitusi jiems priešiška nuostata.

Pagrindinis IEPS tikslas – pašalinti prekybos kliūtis. Kadangi ES ir Kanados muitų tarifai palyginti nedideli, IEPS daugiausia dėmesio skiriama netarifinėms kliūtims – skirtingiems sveikatos ir aplinkos apsaugos bei maisto saugos teisės aktams ir standartams. Komisija jau paaukojo daug tokių standartų, kad patenkintų, *inter alia*, Kanados prekybos interesus. Kad sudarytų sąlygas Kanadai eksportuoti kurą iš nešvaraus bitumingojo smėlio, Komisija sušvelnino ES kuro kokybės direktyvą ir dabar net siūlo neteisėtai pakeisti pesticidų teisės aktų nuostatas, susijusias su endokrininę sistemą ardančiomis medžiagomis. Neuždrausdama cianido naudojimo kasyboje, nors EP ragino tai padaryti, ir neseniai suteikusi leidimą dažuose naudoti kancerogenines medžiagas (švino chromatus), nors ES įmonės naudoja saugesnes alternatyvas, Komisija veikia Kanados įmonių labui.

Oficialus susitarimas, kurio pagrindinis tikslas – pašalinti prekybos kliūtis, neišvengiamai pablogins padėtį, nepaisant visų rašytinių pareiškimų dėl teisės reguliuoti. Padėtis tik dar labiau apsunkinama suteikiant investuotojams teisių iškelti valstybėms ieškinį, nors aplinkosaugos standartais nustatyti įsipareigojimai ir toliau nevykdomi.

2015 m. balandžio 16 d. Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto nuomonė dėl TPIP yra puikus pavyzdys, kaip reikėtų vertinti IEPS. Nėra jokio pagrindo svarstant prekybos susitarimą Kanados atžvilgiu laikytis kitokios pozicijos nei JAV atžvilgiu.

Pagal ENVI komiteto nuomonę (2, 5, 7, 9, 14 ir 17 dalys), IEPS kelia pavojų šiais požiūriais:

- neįtrauktas atsargumo principas – vietoje to, atsargumo aspektas numatytas pateikiant nuorodą į tarptautinius susitarimus, iš kurių nė viename šio principo nėra,
- nors ir nėra privalomas, bendradarbiavimas reguliavimo srityje yra visaapimantis ir nėra apribotas aiškiai nurodytose sektorių srityse, kuriose JAV ir ES apsauga yra panašaus lygio arba kuriose būtų galima tikėtis didesnio teisės aktų suderinimo,
- jame numatytos nuostatos susijusios su:

- viešosiomis sveikatos priežiūros paslaugomis – nuostatos, kuriomis *de facto* ribojama vyriausybių laisvė priimti politinius sprendimus,
- GMO – nuostatos, kuriomis, be kita ko, siekiama nepaisyti ES GMO teisės aktų, jų taikymo ir tolesnio plėtojimo,
- jame numatytas bendradarbiavimas cheminių medžiagų srityje, vadinasi, įgyvendinant REACH reglamentą bus įtrauktas vienas didžiausių jo oponentų,
- jame viešosios ir socialinės paslaugos priskiriamos vadinamajam neigiamam sąrašui,
- jame nėra jokių su gyvūnų gerove susijusių nuostatų, tačiau skatinama aktyvesnė prekyba, kuriai netaikomos jokios tinkamos gyvūnų apsaugos užtikrinimo priemonės,
- jame numatyta investicinių teismų sistema – ginčų sprendimo mechanizmas, kuriuo naudojantis užsienio investuotojams sudaromos galimybės pasinaudoti paraleline jurisdikcija bylinėtis su valstybėmis, o taip iš esmės paminamos suverenios ES ir jos valstybių narių teisės.

Taikant IEPS rizikuojama paminti, *inter alia*, šiuos, ENVI komiteto nuomone, esminius standartus (žr. 8 dalį):

- su pesticidais susijusių aktyviųjų medžiagų netvirtinimą ir didžiausius ES leidžiamus likučių lygius,
- su endokrininę sistemą ardančiomis medžiagomis susijusias reguliavimo priemones,
- ES integruotą požiūrį į maisto saugą,
- ES tikslų klimato ir energetikos srityse pasiekimą.

Priešingai, nei reikalauja ENVI komitetas (žr. 10 dalį), IEPS:

- tik iš dalies saugomos geografinės nuorodos,
- nėra nuostatų dėl gyvulininkystėje naudojamų antibiotikų kiekio mažinimo,
- neįgyvendinami 1958 ir 1998 m. JT EEK susitarimai dėl automobilių,
- neskatinami naudoti atsinaujinantieji energijos išteklių,
- naudojami neigiami sąrašai, siekiant teisės reguliuoti energetikos sektorių.

Galiausiai, dar nenustatytos EP teisės būti visapusiškai informuotam visais tarptautinio susitarimo svarstymo etapais ir nėra aišku, ar EP turi kokių nors teisių kontroliuoti IEPS Jungtinio Komiteto priimamus sprendimus, priimti privalomus teisės aktų aiškinimus arba protokolų ar priedų pakeitimus (pvz., susijusius su nuostatomis dėl vienodų sąlygų sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių srityje), ir jei taip, kokių.

*****

Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komitetas ragina atsakingą Tarptautinės prekybos komitetą rekomenduoti Parlamentui nepritari pasiūlymui dėl Tarybos sprendimo dėl Kanados ir Europos Sąjungos bei jos valstybių narių išsamaus ekonomikos ir prekybos susitarimo (IEPS) sudarymo.